

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізіології, імунології і біохімії
з курсом цивільного захисту та медицини

ЛЕКЦІЯ № 5

з курсу «Цивільний захист у закладах освіти»

**на тему: «Правила поведінки населення
в конкретних надзвичайних ситуаціях»**

**Викладач курсу: доцент
Григорова Наталя Володимирівна**

ПЛАН

1. Правила поведінки при землетрусі.
2. Правила поведінки під час ураганів і смерчів.
3. Дії населення в зоні хімічного зараження.
4. Дії населення в зонах радіоактивного забруднення.
5. Правила поведінки при пожежі.
6. Правила поведінки при аваріях на гідродинамічних об'єктах.
7. Правила поведінки при аварії на залізничному транспорті.
8. Правила поведінки при автокатастрофі.
9. Правила поведінки в разі виявлення вибухонебезпечних предметів.
10. Правила поведінки під час артобстрілу та бомбардування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Актуальні питання цивільного захисту : навч. посібник / В. А. Дубінін та ін. Миколаїв : НУК, 2020. 464 с.**
2. **Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій / за ред. М. А. Андрейчина. Тернопіль : Укрмедкнига, 2018. 320 с.**
3. **Качан С. І., Шелех Ю. Л. Професійна та цивільна безпека. Ч. 2. Цивільний захист об'єктів енергетики. Львів : Новий світ-2000, 2023. 239 с.**
4. **Ковжога С. О., Тузьків С. А., Карманний Є. В., Зенін А. П. Цивільний захист і охорона праці в галузі. Харків : Вид-во Нац. ун-ту «Юрид. академія України імені Ярослава Мудрого», 2018. 192 с.**
5. **Кодекс Цивільного захисту України. Київ : Алерта, 2025. 130 с.**
6. **Левченко О. Г., Землянська О. В., Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2021. 268 с.**
7. **Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д. Цивільна безпека. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 158 с.**
8. **Сонько С. П. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення. Львів : Магнолія 2006, 2024. 232 с.**
9. **Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист. 3-те вид., стер. Київ : Знання, 2013. 487 с.**
10. **Цивільний захист / О. І. Запорожець та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 264 с.**

1. Правила поведінки під час ураганів і смерчів

Гідрометеослужба за декілька годин, як правило, подає штормове попередження. Укриватися краще в заглибленому приміщенні. Варто закрити двері, слухові вікна. Вікна заклеїти смужками паперу або тканини. З балконів, підвіконня забрати речі, що при падінні можуть нанести травми людям. Виключити газ, потушити вогонь у печах. Підготувати аварійне освітлення – ліхтарі, свічі. Створити запас води і продуктів на 2-3 доби. Покласти на безпечне і визначене місце медикаменти і перев'язні матеріали. Радіоприймачі і телевізори тримати постійно включеними: можуть передаватися різні повідомлення і розпорядження.

Якщо ви опинилися на відкритій місцевості, найкраще укритися в канаві, ямі, яру, будь-який виїмці: лягти на дно і щільно притиснутися до землі.

2. Правила поведінки при землетрусі

Якщо перші поштовхи вас застали вдома (на першому поверсі), треба негайно вибігти на вулицю. У вашому розпорядженні не більш 15-20 сек. Тим, хто опинився на другому і наступних поверхах, встати в дверних і балконних отворах. Щоб не поранитися шматками штукатурки, що осипається, розбитим склом, сховайтеся під стіл, ліжко, у платтяну шафу, закривши обличчя руками. Можна скористатися кутами, утвореними капітальними стінами, вузькими коридорами усередині будинку, стати біля опорних колон, тому що ці місця найбільш міцні. Ні в якому разі не стрибати з вікон і з балконів.

Алгоритм дій при завалі будинку:

1. Кличте на допомогу, повідомте про своє місцезнаходження. Постарайтеся докричатися до когось із перехожих.
 2. Не панікуйте і не впадайте у відчай, навіть якщо не вдалося нікого покликати. Якщо трапиться завал будівлі – його швидко помітять і до вас відразу прибудуть рятувальники.
 3. Намагайтеся акуратно звільняти руки і ноги. Не робіть різких рухів, не провокуйте подальший обвал.
 4. Спробуйте зміцнити утворену «стелю» над собою уламками.
 5. Якщо ви отримали поранення – накладіть пов'язку зі шматка тканини і зупиніть кровотечу.
 6. Стукайте по батареях, дзвоніть по телефону – використовуйте будь-які речі поруч з вами, щоб привернути увагу.
- Поки ви очікуєте рятувальників, підстеліть щось під собою на підлогу. Лягайте на бік і підтягніть коліна до грудей. Голову обхопіть руками. У такому становищі чекайте порятунку.

Якщо перші поштовхи застали вас на вулиці, негайно відійдіть подалі від будинків, споруджень, заборів і стовпів – вони можуть впасти і придавити вас.

Після першого можуть бути повторні поштовхи, тому потрібно бути готовим до цього протягом декількох годин, а іноді і доби.

Краще не наближатися до об'єктів, що мають займисті, вибухові й інші небезпечні речовини. Не варто стояти на мостах.

3. Дії населення в зоні хімічного зараження

У зоні хімічного зараження варто знаходитися в сховищі (укритті). При пошкодженні сховища потрібно швидко надягнути індивідуальні засоби захисту і, якщо надійде розпорядження, покинути його. Перед тим, як залишити сховище варто перевірити чи добре закриває одяг усі відкриті ділянки тіла. Виходити з осередку ураження потрібно по напрямках, позначених спеціальними знаками або керуватися вказівками регулювальників. Якщо немає знаків і регулювальників, то рухатися необхідно убік, перпендикулярний напрямку вітру.

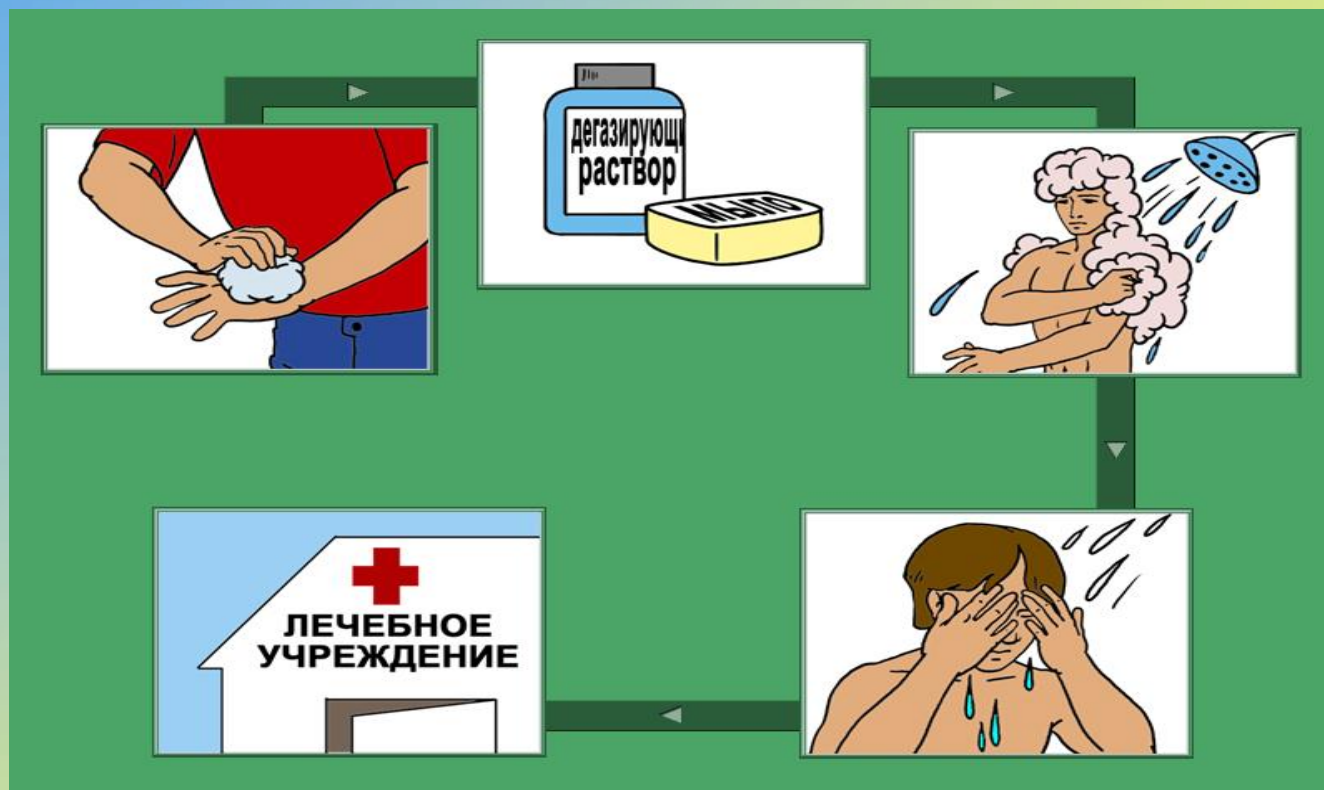
Особлива обережність повинна бути при русі через парки, сади, огороди, тому що на листі та гілках рослин можуть знаходитися краплі отруйних речовин (ОР).

По можливості варто уникати руху ярами і лощинами, тому що в цих місцях можливий тривалий застій парів ОР. У містах вони можуть застоюватися в замкнених кварталах, парках, а також у під'їздах і на горищах будинків, у тунелях і підземних переходах.

На зараженій ОР території треба рухатися швидко, але не бігти і не піднімати пил. Не можна притулятися до будинків і доторкатися до інших предметів, наступати на видимі краплі.

Кожний, хто вийшов з осередку хімічного ураження, зобов'язаний якнайшвидше зробити часткову санітарну обробку. Краплі ОР можна зняти тампонами з паперу або тканини, а уражені місця обробити розчином із протихімічного пакета або ретельно промити теплою водою з милом.

Після ліквідації осередку ураження необхідно провести провітрювання приміщень.

4. Дії населення в зонах радіоактивного забруднення

Як тільки стало відомо про небезпеку радіоактивного забруднення, треба негайно надягнути на себе, на дітей протигаз, а маленьких (до 1,5 років) помістити в КЗД (камера захисна дитяча), можна надягнути респіратор, протипилову тканинну маску або ватно-марлеву пов'язку та перейти в захисне укриття (ПРУ, підвал).

Якщо захисна споруда десь занадто далеко й у вас немає засобів захисту органів дихання, залишайтеся вдома. Увімкніть радіо, телевізор, і слухайте повідомлення і розпорядження штабу ЦЗ або місцевих органів влади. Закрийте вікна, двері, зашторьте їх щільною тканиною або ковдрою. Закрийте вентиляційні люки, віддушини, заклейте щілини у віконних рамах. Заберіть продукти в холодильник або інші надійні для захисту місця. Створіть запас води.

Не забувайте: головна небезпека на забрудненій місцевості – це попадання радіоактивних речовин всередину організму з вдихуванням повітрям, при прийомі їжі та води.

Попадання великої кількості радіоактивних речовин на відкриті ділянки шкіри може викликати її ураження – шкірні опіки.

До початку радіоактивного зараження необхідно прийняти радіопротекторні засоби з АІ-2. Тоді ефективність опромінення буде знижена приблизно в 1,5 рази. Якщо прийняти препарат після опромінення – захисної дії не буде.

Для того, щоб у значній мірі знизити (виключити) попадання радіоактивних речовин усередину організму через органи дихання, а також щоб уникнути ураження шкіри потрібно застосовувати індивідуальні засоби захисту.

Необхідно якнайменше знаходитися на відкритій місцевості. Виходити на вулицю тільки в засобах індивідуального захисту.

При поверненні з вулиці додому обмийте або обітріть мокрою ганчіркою взуття. Верхній одяг витрусіть і почистите вологою щіткою, віником. Обличчя, руки, шию ретельно обмийте, рот прополощіть 0,5%-м розчином питної соди.

В усіх приміщеннях, де знаходяться люди, щодня проводьте вологе прибирання, бажано з застосуванням миючих засобів.

Їжу приймайте тільки в закритих приміщеннях. Воду вживайте тільки з перевірених джерел. Найбільш безпечна вона з водопроводу або з артезіанських джерел, закритих джерел. Продукти харчування вживайте тільки ті, що зберігалися в холодильниках, закритих шухлядах, у підвалах, льохах або були куплені в торговій мережі. Однак в усіх випадках не перешкоджає перевірити їх на забруднення за допомогою побутових дозиметрів.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ НА РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНІЙ МІСЦЕВОСТІ

НЕБЕЗПЕЧНО:

РАДІАЦІЯ!

НЕУХІЛЬНО ДОТРИМУЙТЕСЬ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРГАНІВ ДИХАННЯ І ШКІРИ ДОПОМОЖУТЬ ВАМ ЗБЕРЕГТИ ЗДОРОВ'Я!

ЗАПАМ'ЯТАЙ: ПАЛІТЬНЯ ПОСІДЬОЄ РАДІОАКТИВНУ ДІЮ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ! НЕ ВЖИВАЙ ВОДУ ІЗ НЕПЕРЕВІРЕНИХ ДЖЕРЕЛ.

ЗАБРОНЬОВАНО СВЕРТАТИ ГРИБИ І ЯГОДИ, РУКАТИ СУШЕН, КУПАТИСЯ, ОСОБЛИВО В СТОРЧКІ ВОДОЙМАХ.

ВІДКРИВАЙ КВАРТІРКУ ДЛЯ ПРОВІТРЮВАННЯ ТІЛЬКИ В ТІСНУ ПОГОДУ. А КРАЩЕ ПІСЛЯ ДЮБУ. НЕОБХІДНО ПЕРЕД ЇЖОЮ ДВА РАЗИ МІТИ РУКИ З МІЛЮМ І ПОЛОСКАТИ РОТ. МІТИ ОБОЧІ І ФРУКТИ. ПЕРІНАЙТЕ ЇЖУ У МІСЦЯХ ІЗ МЕНШОЮ РАДІАЦІЄЮ.

ОСОБЛИВО ОПИ ВОДУ В ПЕРИОДИЧНО ВИПУЩУВАТИ ОДИН РІЗЬКОМ ОБСТАТИ АДІВ МІНУТ ВІРТИ, ПЕРИОДАТИСЯ, ВСІ ЗАБРУДНЕНІ ЗАТІЩАТИ В ПЕРЕДНІЙ НЕ ЗАБІГАТИ ЗАБРУДНЕНІ ДРОБА. ПІАКІСІ ДІАБІОЛІ НАДІВНОГО СТАВІ РАДІОАКТИВНІМ.

ЦІЙ ЗАТОМ ДОЗИМЕТР. ВОНИ ДАЮТЬ ЗЛОСТІ САМОСТІМНО ВИКАЗАТИ РАДІАЦІЮ ІНДИВІДУАЛЬНУ НА МОЖЛИВОСТІ СТОПІВ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ПРОДУКТІ ЗАРПОВАНОС, ВОДИ І ЄДЖІ.

5. Правила поведінки при пожежі

ПРАВИЛА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Якщо виникла пожежа – рахунок часу йде на секунди. Не панікуйте та остерігайтеся: високої температури, задимленості та загазованості, обвалу конструкцій будинків і споруд, вибухів технологічного обладнання і приладів, падіння обгорілих дерев і провалів. Знайте, де знаходяться засоби пожежегасіння та вмійте ними користуватися.

 <p>ПРИЧИНИ ПОЖЕЖІ</p>	 <p>ПОШКОДЖЕННЯ ІЗОЛЯЦІЇ, НЕСПРАВНОСТІ ЕЛЕКТРОПРОВОДИ</p>	 <p>ПЕРЕВАНТАЖУВАННЯ ЕЛЕКТРО МЕРЕЖІ</p>	 <p>ЗАБОРОНЕНО ПАЛИТИ І КОРИСТУВАТИСЯ ВІДКРИТИМ ВОГНЕМ</p>	 <p>ВОГОНЬ ДІТЯМ НЕ ІГРАШКА</p>
--	--	--	---	--

**ПРАВИЛЬНІ ДІЇ
ПІД ЧАС ПОЖЕЖ**

- ! Повідомити про пожежу за номером «101»
- ! Використовувати первинні засоби пожежегасіння
- ! Евакуювати людей (у першу чергу дітей та неповносправних осіб)
- ! Після прибуття рятувальних підрозділів чітко виконувати їх рекомендації

 <p>САМОРОБНИЙ ПРОВОДНИЙ ПРЕДОХРАНИТЕЛЬ (ЖУЧОК)</p>	 <p>ЗАЛИШЕНИЙ БЕЗ НАГЛЯДУ ГАЗОВА ПИЛІТА</p>	 <p>НЕ ДОПУСКАТИ СІЧЕННЯ САКИ І ДОСКОДИ ЗАКРИВАТИСТЬ ГОРІЩИНАК ПРИВІСЦЬ</p>
--	---	--

**У ВИПАДКУ ПОЖЕЖІ
ТЕЛЕФОНУЙ 101**

під час пожежі
УНИКАЙ ПАНІКІ!

евакуаційні виходи
повинні бути
ВІДЧИНЕНІ!

Дотримання мір безпеки при пожежі надзвичайно важливо. От деякі з них. У задимленому і палаючому приміщенні не варто пересуватися по одному. Двері в задимлене приміщення потрібно відчиняти обережно, щоб швидкий приплив повітря не викликав спалахи полум'я. Щоб пройти через палаючі кімнати необхідно накритися з головою мокрою ковдрою, щільної тканиною або верхнім одягом. У сильно задимленому приміщенні краще рухатися поповзом або зігнувшись, надягнувши при цьому на ніс і рот пов'язку, змоченою водою. Не можна гасити водою газ, що зайнявся, пальні рідини й електричні проводи.

ПОЖЕЖА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

- 1** За життя дітей відповідають дорослі
- 2** У разі пожежі старший групи має організувати евакуацію дітей у супроводі дорослих
- 3** Старший групи має говорити впевнено. Без паніки
- 4** Евакуація дітей має бути організована згідно з планом евакуації

ПРАВИЛА ЕВАКУАЦІЇ ДІТЕЙ

Виходьте з класу чи іншого приміщення, де перебували діти, останніми

Після евакуації з приміщення обов'язково організуйте шиккування та порахуйте дітей

Переконайтеся, що вийшли всі (діти можуть ховатися під порти, у шафи тощо)

Якщо хтось із дітей відсутній – одразу повідомте рятувальників або за номером 101

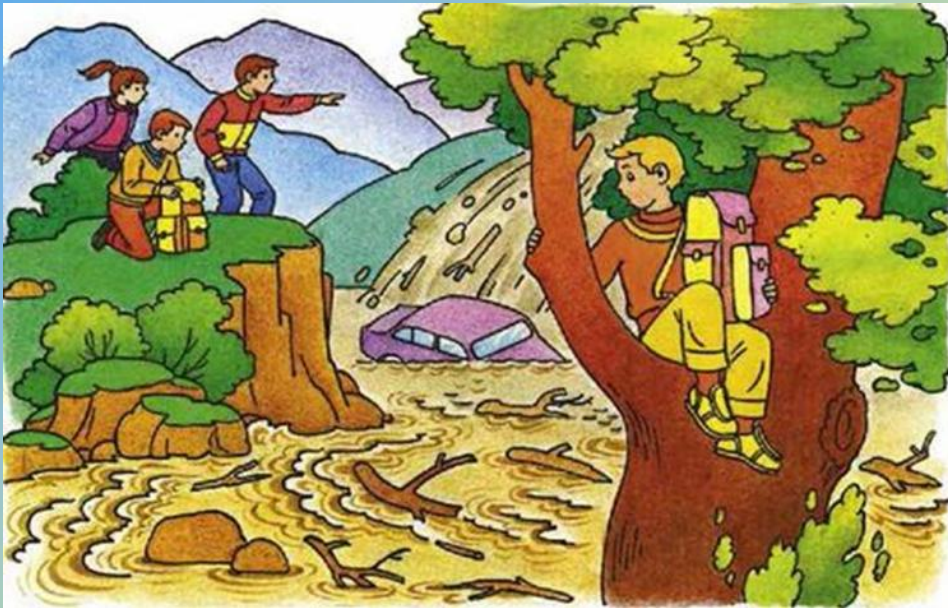
ЯКЩО ШЛЯХ ДО ВИХОДУ ПЕРЕКРИТИЙ ДИМОМ (ВОГНЕМ), ІДІТЬ У ПРИМІЩЕННЯ, ДЕ Є ВІКНА ТА КРАН

- 1.** Зберігайте спокій. Діти мають бути впевнені, що все під контролем
- 2.** Спробуйте зайти в приміщення, де є вікна, вода та/або крани, або візьміть воду з собою
- 3.** Повідомте рятувальників про кількість дітей і ваше місцеперебування за номером 101
- 4.** Позначте вікно яскравим елементом, щоб привернути увагу (наприклад, одягом яскравих кольорів)
- 5.** Щілини дверей затулуйте одягом (бажано мокрим), щоб мінімізувати проникнення диму в приміщення
- 6.** Якщо приміщення починає наповнюватися димом, лягайте на підлогу обличчям вниз та дихайте через зволожену тканину

6. Правила поведінки при аваріях на гідродинамічних об'єктах

У випадку прориву греблі для оповіщення населення використовуються всі засоби: сирени, радіо, телебачення, телефон і засоби зв'язку. Отримавши сигнал, треба негайно евакуюватися на найближчу височину. У безпечному місці знаходитися доти, доки не спаде вода або не буде отримане повідомлення про те, що небезпека минула.

При поверненні на колишні місця потрібно остерігатися обірваних проводів. Не можна вживати продукти, що знаходилися в контактi з водяними потоками, брати воду з відкритих колодязів. Перед тим, як увійти в будинок, треба уважно оглянути його і переконатися, що немає небезпеки руйнування. Перед входом у будинок обов'язково провітрити його. Сірниками не користуватися – можлива присутність газу. Прийняти всі міри для просушування будинку, підлоги і стін. Викинути усе вологе сміття.

Правила безпального поведіння после гидродинамической аварии

7. Правила поведінки при аварії на залізничному транспорті

При найменших ознаках несправності потягу необхідно терміново повідомити провіднику. Людині, що потрапила в аварійну ситуацію, необхідно терміново покинути вагон через тамбур або аварійні виходи. При сильному задимленні вагона потрібно рухатися якнайнижче до підлоги (там менше накопичується дим), прикривши органи дихання змоченою водою тканиною. Вибравшись із вагона, треба знаходитися від потяга на безпечній відстані, щоб уникнути наслідків пожежі або вибуху.

8. Правила поведінки при автокатастрофі

Якщо трапилася аварія, кожний водій машини, що проїжджає, кожний пішохід зобов'язані: негайно відреагувати на лихо, прийняти всі можливі заходи для порятунку людей, наданню їм першої медичної допомоги, особливо зупинки кровотеч. Постраждалі після надання їм першої медичної допомоги доставляються в найближчі лікувальні заклади.

9. Правила поведінки в разі виявлення вибухонебезпечних предметів

До вибухонебезпечних предметів, до яких відносяться різноманітні боєприпаси, які випадково знаходять на землі у лісі, на полі після розмиву ґрунту дощовими водами, на дні річок, проте частіше – у ґрунті. Це авіаційні бомби, артилерійські снаряди, інженерні та артилерійські (мінометні) міни, фугаси, гранати та патрони. Частина з них залишились нам у спадок після Другої світової війни, але більшість цього «арсеналу» постійно поповнюється під час війни, розв'язаної РФ проти України, сучасними боєприпасами, які не вибухнули з різних причин на військових полігонах та за їх межами.

Основну небезпеку у вибухонебезпечних предметах становлять пристрої ініціювання вибуху основної маси вибухівки боєприпасу. Під час перебування у землі від впливом вологи, взаємодії металу та вибухової речовини боєприпасу утворюються хімічні сполуки – **пікрати**, які зовні мають вигляд білуватих порошкоподібних наростів. Пікрати також можуть вибухати від тертя, іскри чи удару. У разі випадкового виявлення вибухонебезпечного предмету до нього не можна навіть торкатися – це дуже небезпечно. Знешкоджувати вибухонебезпечні предмети мають право тільки спеціально підготовлені фахівці піротехнічних груп, які пройшли фахову підготовку та мають практичні навички роботи з вибуховими речовинами та різноманітними боєприпасами.

При виявленні підозрілого предмета, що може виявитися вибухонебезпечним: не можна чіпати, відкривати, рухати знахідку; зафіксувати точний час, коли вона була виявлена; відгородити місце, де знаходиться підозрілий предмет; відвести подалі людей від підозрілої знахідки; припинити будь-які роботи в районі небезпечного місця; організувати тимчасову охорону небезпечного місця до приїзду спеціально підготовлених фахівців та не допускати туди сторонніх осіб; про знахідку вибухонебезпечного предмета необхідно **ТЕРМІНОВО** повідомити місцеві органи влади (сільську раду, відділення поліції, відділ з питань надзвичайних ситуацій за номером 101).

Категорично забороняється: брати вибухонебезпечний предмет у руки, зберігати його, нагрівати та ударяти по ньому; переносити, перекидати, перекочувати його з місця на місце; намагатися розібрати; використовувати для розведення вогню, кидати, класти у вогонь; заносити в приміщення; закопувати в землю; кидати в криницю або річку; здавати на металобрухт; використовувати для виготовлення саморобних піротехнічних засобів — петард чи вибухових пакетів. Легковажне та необережне поводження з вибухонебезпечними предметами неодноразово призводило до загибелі або каліцтва як дітей, так і дорослих.

10. Правила поведінки під час артобстрілу та бомбардування

ЯК РОЗПІЗНАТИ?

Міна

Звучить довгим та протяжним свистом.

Відразу лягайте на землю, а ще краще, якщо є виступ (навіть тротуар), канава, або поглиблення в землі.

Головне правило – НЕ БІГТИ, озирнутися і ВПАСТИ в першу-ліпшу «ямку».

У тебе є 2-5 секунд.

Гаубичний снаряд

Звучить як і міна, але часу ще менше.

Одразу падайте там, де стоїте.

Град

Чутно задалегідь. Звучить як шурхіт... шшш

Є 14 секунд на пошук укриття.

Град не може пробивати що-небудь на виліт, врятувати здатне будь-яке поглиблення.

Танк

Постріл танка чутно разом із влученням.
До наступного пострілу є 4 секунди.
Треба терміново ховатися!

Танк в радіусі 7 метрів рве все,
тому вибір не великий або лежати
або бігти в укриття.

Смерч

Звук наче підлітає винищувач.
Відкривається в 10-20 метрах над землею
та вистрілює касетними зверху вниз.
Єдине, що можна зробити, –
спробувати відбігти в укриття і лежати.

Важливо!

Після обстрілу є снаряди, що не розірвалися.
НЕ ЧПАЙТЕ у жодному разі!

Сапери самі розберуться.

І ще – після обстрілу слід озирнутись, може поряд поранений, крикніть
«всі живі?!»

Почуєте відгук – підійдіть і гляньте, чи все гаразд.

Поведінка під час артилерійських обстрілів системами залпового вогню:

- снаряд (ракету) можна помітити та зреагувати, залп реактивної установки добре видно. Вночі це яскравий спалах на обрії, а вдень – димні сліди ракет;
- організуйте постійне спостереження, постійно тримайте у полі зору будівлі та споруди, які знаходяться поруч та які можливо використовувати як укриття. Після сигналу спостерігача є декілька секунд для того, щоб сховатись;
- ховайтеся у підвалі або в іншому заглибленому приміщенні. Вибирайте місце у кутку між несучими стінами та недалеко від вікон та дверей для того, щоб миттєво покинути будинок у випадку попадання снаряду;
- не виходьте з укриття, не почекавши хоча б 10 хвилин після завершення обстрілу, адже після залпу зазвичай ведеться уточнення результатів стрільби та коригування вогню або зміна позиції.

Поведінка під час артобстрілу, мінометного обстрілу або авіанальоту:

- не залишайтеся в під'їздах, під арками та на сходових клітках. Також небезпечно ховатися у підвалах панельних будинків, біля автомобільної техніки, автозаправних станцій і під стінами будинків із легких конструкцій. Такі об'єкти неміцні, ви можете опинитись під завалом або травмуватися;
- якщо вогонь артилерії, мінометний обстріл, авіаційне бомбардування застали вас на шляху, негайно лягайте на землю, туди, де є виступ або хоча б у невелике заглиблення. Захист можуть надати бетонні конструкції (окрім тих, які можуть обвалитися або загорітися), траншеї, неглибокі підземні колодязі, широкі труби водостоку і канави;
- закривайте долонями вуха та відкривайте рот – це врятує від контузії, убереже від баротравми;
- не приступайте до розбору завалів самостійно, чекайте фахівців з розмінування та представників аварійно-рятувальної служби.

Поведінка під час обстрілу стрілецькою зброєю:

- під час стрілянини найкраще сховатися у захищеному приміщенні (наприклад, у ванній кімнаті або навіть у самій ванні). Коли це неможливо, варто лягти, прикрившись предметами, які здатні захистити вас від уламків і куль;
- якщо ви потрапили під стрілянину на відкритому місці, краще впасти на землю та закрити голову руками. Ефективним захистом буде будь-який виступ, навіть тротуар, заглиблення в землі або канава. Укриттям також може стати бетонна сміттева урна або сходинок ганку. Не намагайтеся сховатися за автомобілями або кіосками - вони часто стають мішенями;
- де б ви не знаходились, тіло повинне бути у максимально безпечному положенні. Згрупуйтеся, ляжте в позу ембріона. Розверніться ногами у бік стрілянини, прикривши голову руками та відкривши рот, щоб близький вибух не завдав шкоди барабанним перетинкам. Чекайте, поки стрілянина не вщухне, а пострілів не буде бодай протягом 5 хвилин;
- якщо ваше житло перебуває в зоні регулярних збройних зіткнень, потрібно зміцнити вікна (наприклад, клейкою плівкою) – це допоможе уникнути розльоту уламків скла. Бажано закрити вікна, наприклад, мішками з піском або масивними меблями.

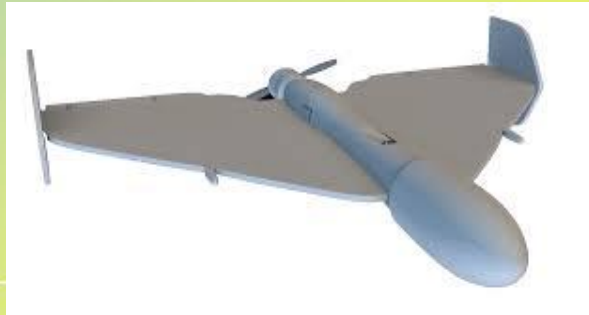
Поведінка під час обстрілу дронами-камікадзе Shahed-136:

Російська армія використовує дрони-камікадзе – Shahed-136 іранського виробництва. Як розпізнати наближення дрону-камікадзе Shahed-136?

Ці дрони гучні. Коли наближаються, у повітрі добре чути звук, схожий на роботу двигуна мопеда чи бензопили.

Як поводитись у випадку атаки дрона-камікадзе:

1. Почули звук двигуна десь поруч – оцініть становище навколо й тримайтеся осторонь від адміністративних будівель, стратегічних та військових об'єктів.
2. Знайдіть укриття та перечекайте атаку.
3. Якщо укриття далеко, дотримуйтесь правила «двох стін», які мають відділяти вас від небезпеки.

Дякую за увагу!

